DOI: 10.31648/sp.12786

Dominik Horodyski
Uniwersytet SWPS
ORCID: 0000-0002-7574-5512
dhorodyski@swps.edu.pl

Kamil Makowski
ORCID: 0009-0002-1922-4453
kmakowski923@gmail.com

Polskie, europejskie i amerykańskie standardy korzystania z AI przez prawników – porównanie wybranych obowiązków etycznych

Wstęp

Rozwój generatywnej sztucznej inteligencji stanowi dziś jedno z kluczowych wyzwań dla praktyki prawniczej. Z jednej strony narzędzia te mogą istotnie zwiększać efektywność pracy, z drugiej jednak korzystanie z nich wiąże się z ryzykiem popełniania błędów, tzw. halucynacji, a także potencjalnych naruszeń obowiązków zawodowych[1]. W odpowiedzi na te zagrożenia organizacje prawnicze w Stanach Zjednoczonych, Europie i w Polsce zaczęły formułować standardy i rekomendacje, interpretujące istniejące zasady etyki zawodowej prawników, dostosowując je do współczesnych wyzwań wynikających z rozwoju nowych technologii[2].

Celem niniejszego artykułu jest porównanie polskich, europejskich i amerykańskich wytycznych i rekomendacji organizacji prawniczych dotyczących korzystania z AI przez prawników, ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji zawodowej, poufności, relacji z klientem, obowiązków wobec sądu oraz

[1] V. Magesh, F. Surani, M. Dahl, M. Suzgun, C.D. Manning, D.E. Ho, *Hallucination-free? Assessing the reliability of leading AI legal research tools*, „Journal of Empirical Legal Studies" 2025, nr 22(2), s. 1, https://dho.stanford.edu/wp-content/uploads/Legal_RAG_Hallucinations.pdf (data dostępu: 9.04.2026).

[2] American Bar Association, *Formal Opinion 512: generative artificial intelligence tools* (29.07.2024), Council of Bars and Law Societies of Europe, *CCBE guide on the use of generative AI by lawyers* (2.10.2025) oraz Krajowa Izba Radców Prawnych, *Rekomendacje dotyczące korzystania przez radców prawnych z narzędzi opartych na sztucznej inteligencji*, Warszawa 2025.

organizacji wewnętrznej kancelarii. Zestawienie tych standardów pokazuje, że mimo odmiennych podstaw normatywnych i różnego stopnia szczegółowości wspólnym mianownikiem pozostaje zasada, iż odpowiedzialność za rezultat pracy nie przechodzi na narzędzie AI, lecz nadal spoczywa na prawniku[3]. Dotychczasowa literatura dotycząca korzystania z generatywnej sztucznej inteligencji w pracy prawnika koncentruje się w zasadzie wokół trzech zagadnień: korzyści organizacyjnych i efektywnościowych związanych z wykorzystaniem AI, ryzyk etycznych oraz potrzeby wypracowania ram odpowiedzialnego korzystania z tych narzędzi. W opracowaniach podkreśla się, że AI może wspierać analizę dokumentów, *research* i przygotowanie projektów pism, ale nie może zastąpić własnego osądu zawodowego prawnika. Równocześnie w literaturze konsekwentnie wskazuje się na to, że najważniejsze zagrożenia wiążą się z halucynacjami, naruszeniem poufności, nadmiernym poleganiem na narzędziu oraz niewłaściwą weryfikacją wyników[4]. Oznacza to, że oprócz niewątpliwych korzyści i ułatwień codziennej pracy, jakie niesie ze sobą wykorzystywanie narzędzi AI, na prawnika nałożone są dodatkowe obowiązki w tym zakresie, podnoszące standard profesjonalizmu wykonywanej pracy.

Warto przy tym zauważyć, że polskie rekomendacje silniej osadzają problematykę AI w ramach prawa unijnego, zwłaszcza ochrony danych osobowych i regulacji dotyczących sztucznej inteligencji, podczas gdy amerykańskie ujęcie opiera się przede wszystkim na interpretacji *Modelowych zasad etyki zawodowej* (*Model Rules of Professional Conduct*) przez Amerykańskie Stowarzyszenie Prawników (*American Bar Association* – ABA). Taka perspektywa pozwala nie tylko ukazać podobieństwa między obiema jurysdykcjami, uwzględniając również europejski kontekst, lecz także uchwycić odrębne akcenty, które mogą mieć istotne znaczenie dla praktyki kancelaryjnej.

Stan badań nad wykorzystaniem generatywnej AI w praktyce prawniczej

Dotychczasowa literatura dotycząca wykorzystania generatywnej sztucznej inteligencji w praktyce prawniczej koncentruje się wokół trzech głównych

[3] Postanowienie Oklahoma Eastern District Court z 22 października 2025 r. w sprawie *Suzanna i Roger Mattox v. Product Innovations Research, LLC*, sygn. akt 6:24-cv-235-JAR, s. 8, https://websitedc.s3.amazonaws.com/documents/Mattox_v._Product_Innovations_Research_USA_22_October_2025.pdf (data dostępu: 9.04.2026).

[4] P. Mielniczek, *Etyka pracy prawnika z wykorzystaniem sztucznej inteligencji*, „Prawo Nowych Technologii" 2025, nr 1, s. 28–29; A. Conley, *Understanding the duty of competence for attorneys using generative AI*, „North Carolina Journal of Law & Technology" 2025, t. 27, nr 1, s. 65–66, 79–85; H.L. Frostestad, *Technologically competent reprised: ethical practice in an AI age and considerations for our courts in a burgeoning AI era*, „Belmont Law Review" 2025, t. 12, s. 342–360; Z. Abbasi, *Responsible legal augmentation: integrating generative AI into legal practice*, „Law, Technology and Humans" 2025, t. 7, nr 3, s. 1–7.

zagadnień: po pierwsze, potencjału AI do zwiększania efektywności pracy prawnika; po drugie, zagrożeń etycznych i zawodowych związanych z jej użyciem; po trzecie, potrzeby wypracowania ram regulacyjnych i organizacyjnych dla odpowiedzialnego korzystania z tych narzędzi.

Pierwszy nurt obejmuje opracowania, które traktują generatywną AI jako narzędzie mogące realnie poprawić organizację i jakość pracy prawnika, o ile pozostaje ono objęte odpowiednimi zabezpieczeniami. Według Pawła Mielniczka AI może wspierać prawników m.in. w analizie tekstu, automatyzacji pracy z dokumentami, transkrypcji oraz organizacji procesów kancelaryjnych, przy czym warunkiem jej dopuszczalnego wykorzystania pozostaje zapewnienie zgodności z wymogami ochrony danych i tajemnicy zawodowej[5]. Z kolei Natalie A. Pierce i Stephanie L. Goutos podkreślają, że generatywna AI nie powinna być przez prawników odrzucana, lecz wdrażana w sposób odpowiedzialny, z uwzględnieniem polityk wewnętrznych, szkoleń i ram zarządzania ryzykiem[6]. Podobnie Kalliopi Terzidou zauważa, że generatywne systemy AI mogą podnosić jakość usług prawnych, ale ich wykorzystanie musi pozostawać podporządkowane obowiązkom kompetencji i poufności wobec klienta[7]. W podobnym kierunku zmierza także opracowanie Adama Niemczuka i Adama Zienkiewicza, które ujmuje sztuczną inteligencję szerzej, jako narzędzie stopniowo przenikające nie tylko do pracy prawników, lecz także do funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w tym postępowań online, arbitrażu i rozwiązań wspomagających rozstrzyganie sporów. Według Piotra F. Piesiewicza skorzystanie z GenAI przez adwokata powinno być dopuszczalne wyłącznie w takim zakresie, w jakim wzmacnia autonomię decyzyjną adwokata, nie naruszając jego odpowiedzialności, niezależności oraz kontroli nad procesem świadczenia pomocy prawnej[8]. W tym nurcie AI jawi się więc jako instrument zwiększający dostępność, szybkość i organizacyjną sprawność usług prawnych, choć nie jako substytut profesjonalnego osądu prawnika[9].

Drugi nurt literatury skupia się na ryzykach etycznych i zawodowych, związanych z użyciem AI przez prawników. John G. Browning podnosi, że korzystanie z generatywnej AI może jednocześnie uruchamiać problemy związane z obowiązkiem kompetencji technologicznej, poufności, nadzoru i niezależnego

---

5 P. Mielniczek, op. cit., s. 28–29.

6 N.A. Pierce, S.L. Goutos, *Why lawyers must responsibly embrace generative AI*, SSRN, 2023, wersja zaktualizowana 2024, s. 3–5, https://ssrn.com/abstract=4477704 (data dostępu: 17.05.2026).

7 K. Terzidou, *Generative AI systems in legal practice offering quality legal services while upholding legal ethics*, „International Journal of Law in Context" 2025, t. 21, s. 431, 433, DOI: 10.1017/S1744552325000047.

8 P.F. Piesiewicz, *Zasady korzystania z generatywnej sztucznej inteligencji w międzynarodowych i zagranicznych dokumentach dotyczących wykonywania zawodu adwokata. Wnioski dla Adwokatury Polskiej*, „Palestra" 2026, nr 5, s. 66.

9 A. Niemczuk, A. Zienkiewicz, *Artificial intelligence in the work of lawyers and in the judicial system – from new technologies to regulations*, „Studia Prawnoustrojowe" 2025, nr 68, s. 333–334.

osądu zawodowego[10]. Heidi L. Frostestad porządkuje te zagadnienia przez pryzmat konkretnych reguł etyki zawodowej, obejmujących kompetencję, poufność, komunikację z klientem, obowiązek uczciwości prawnika wobec sądu, nadzór nad personelem i zasady wynagrodzenia, a nadto podkreśla, że przypadki halucynacji i fikcyjnych orzeczeń stały się już realnym problemem praktyki sądowej[11].

W ramach tego samego nurtu Anna Conley akcentuje, że rdzeniem obowiązku kompetencji przy użyciu generatywnej AI jest świadome podejmowanie decyzji co do zastosowania konkretnego narzędzia do konkretnego zadania oraz obowiązek zachowania po stronie prawnika własnego osądu i kontroli nad wynikiem[12]. Autorka trafnie podkreśla, że weryfikacja nie ogranicza się do wykrywania halucynacji, lecz obejmuje również ocenę poprawności rozumowania, kompletności i trafności wygenerowanych treści[13].

Na tym tle szczególnie istotne są opracowania podkreślające ograniczenia generatywnej AI jako substytutu profesjonalnego doradztwa prawnego. Julian Webb wskazuje na to, że przejście do praktyki wspomaganej przez AI rodzi nowe wyzwania epistemiczne i etyczne dla zawodu prawnika, ponieważ systemy te nie są zdolne do zastąpienia praktycznej mądrości, kontekstowego rozumienia ani moralnego rozeznania właściwego profesjonalnemu działaniu[14]. Autor dodaje, że choć modele generatywne mogą dobrze wykonywać niektóre zadania wycinkowe, to ich zdolność substytucyjna pozostaje ograniczona, a ich funkcjonowanie nadal wymaga zarówno technicznej, jak i ludzkiej kontroli[15]. Piotr F. Piesiewicz i Krzysztof Wojdyło zwracają uwagę na ryzyko w postaci zjawiska metapoznawczej bierności, polegającej na przesunięciu odpowiedzialności za kontrolę przebiegu pracy nad system GenAI, co ogranicza samodzielność w nadzorowaniu własnego rozumowania[16]. Ponadto akcentują ryzyka etyczne, polegające na wycofaniu się adwokata z udziału w procesach stosowania prawa i oddania ich pod kontrolę narzędzi opartych na redukcjonizmie ontologiczno-kognitywnym[17]. Autorzy ci

---

10 J.G. Browning, *Robot lawyers don't have disciplinary hearings – real lawyers do: the ethical risks and responses in using generative artificial intelligence*, „Georgia State University Law Review" 2024, t. 40, nr 4, s. 917–918, https://readingroom.law.gsu.edu/gsulr/vol40/iss4/9 (data dostępu: 17.05.2026).

11 H.L. Frostestad, op. cit., s. 336–338, 353–356.

12 A. Conley, op. cit., s. 66, 79–80.

13 Ibidem, s. 84–85.

14 J. Webb, *Generative artificial intelligence in legal practice: epistemic expertise, unethical AI, and the role of virtue*, „Minds and Machines" 2026, t. 36, art. nr 19, s. 2, 5–8, DOI: 10.1007/s11023-026-09771-2.

15 Ibidem, s. 6–7.

16 P.F. Piesiewicz, K. Wojdyło, *Wpływ narzędzi sztucznej inteligencji na samodzielność osądu adwokata. Wyzwania etyczne i poznawcze związane z automatyzacją czynności zawodowych*, „Palestra" 2026, nr 4, s. 16.

17 Ibidem, s. 21.

konkludują, że narzędzia GenAI nie są neutralne z perspektywy zasad etyki adwokackiej[18].

Trzeci nurt ma charakter bardziej systemowy i regulacyjny. Jon M. Garon pokazuje, że obowiązek technologicznej kompetencji prawnika należy rozumieć szerzej niż tylko jako znajomość narzędzia, ponieważ obejmuje on również cyberbezpieczeństwo, ochronę poufności, prywatność danych i zgodność z dodatkowymi regulacjami sektorowymi[19]. W podobnym kierunku idą N.A. Pierce i S.L. Goutos, które łączą kwestię adopcji generatywnej AI z potrzebą tworzenia *governance frameworks*, szkoleń i wewnętrznych procedur ograniczających ryzyka związane z jej wykorzystaniem[20]. Szczególnie wyraźnie perspektywę tę rozwija Martyna Kaczmarczyk, która ujmuje sztuczną inteligencję przez pryzmat praw człowieka, demokracji i praworządności, wskazując, że rozwój AI wymaga nie tylko technicznych i sektorowych standardów bezpieczeństwa, lecz także silnego zakotwiczenia aksjologicznego oraz jasnych reguł odpowiedzialności i nadzoru[21]. Autorka podkreśla znaczenie AI Act oraz Konwencji ramowej Rady Europy o sztucznej inteligencji, prawach człowieka, demokracji i praworządności jako elementów nowego porządku regulacyjnego, w którym centralne miejsce zajmują przejrzystość, bezpieczeństwo, kontrola człowieka i ochrona praw podstawowych[22]. Z kolei A. Niemczuk i A. Zienkiewicz pokazują, że europejska odpowiedź regulacyjna na rozwój AI jest ściśle związana z dążeniem do promowania *trustworthy AI*, a więc sztucznej inteligencji zorientowanej na człowieka, przy jednoczesnym zachowaniu innowacyjności i sprawności instytucji publicznych, w tym sądownictwa[23].

Na tle przedstawionej literatury widać wyraźnie, że dotychczasowy stan badań identyfikuje zarówno korzyści, jak i zagrożenia związane z użyciem generatywnej AI w praktyce prawniczej, ale najczęściej czyni to z jednej dominującej perspektywy: efektywnościowej, etycznej albo regulacyjnej. Nadal potrzebne pozostaje więc ujęcie syntetyczne, które połączy te trzy płaszczyzny i pozwoli sformułować spójne standardy etycznego korzystania z generatywnej AI przez prawników, uwzględniające jednocześnie wymogi efektywności, poufności, rzetelności zawodowej i odpowiedzialności wobec klienta.

---

[18] Ibidem.

[19] J.M. Garon, *Ethics 3.0 – attorney responsibility in the age of generative AI*, „The Business Lawyer" 2023/2024, t. 79, s. 210–213, https://ssrn.com/abstract=4746102 (data dostępu: 17.05.2026).

[20] N.A. Pierce, S.L. Goutos, op. cit., s. 4–5.

[21] M. Kaczmarczyk, *Quo vadis, sztuczna inteligencjo? Rozważania nad problematyką etyczną i prawną AI*, „Studia Prawnoustrojowe" 2025, nr 68, s. 190–191.

[22] Ibidem, s. 188–191.

[23] A. Niemczuk, A. Zienkiewicz, op. cit., s. 330.

Podstawy normatywne

Przegląd literatury potwierdza, że problematyka wykorzystania generatywnej AI przez prawników została już szeroko zarysowana w ujęciu funkcjonalnym, etycznym i regulacyjnym. Nie wyczerpuje to jednak pytania o normatywne granice dopuszczalnego użycia tych narzędzi, dlatego zasadne jest przejście do analizy podstaw prawnych i etycznych, które wyznaczają ramy odpowiedzialnego korzystania z AI w praktyce prawniczej.

Rozwój generatywnej sztucznej inteligencji skłonił organizacje prawnicze w USA, Europie i Polsce do wydania dokumentów, które nie tworzą nowych zasad etyki, lecz interpretują już istniejące etyczne obowiązki zawodowe w warunkach korzystania z AI. W tym kontekście szczególne znaczenie mają: opinia ABA dotycząca narzędzi GenAI[24], wytyczne CCBE[25] oraz polskie rekomendacje KIRP[26].

W Stanach Zjednoczonych punktem wyjścia są opracowane przez Amerykańskie Stowarzyszenie Prawników *Modelowe zasady postępowania zawodowego*[27], wśród których dla omawianej tematyki istotne są przede wszystkim zasada kompetentnego reprezentowania klienta oraz obowiązki dotyczące poufności, relacji z klientem, rzetelności wobec sądu i nadzoru nad pracą innych osób w kancelarii[28]. Amerykańskie Stowarzyszenie Prawników wykonało istotny krok w stronę uregulowania tej materii, jednoznacznie potwierdzając, że korzystanie z AI przez prawników jest właściwe[29]. ABA podkreśla, że prawnik nie musi być specjalistą od AI, ale powinien znać jej możliwości, ograniczenia i ryzyka oraz każdorazowo weryfikować treści wygenerowane

---

[24] American Bar Association, *Formal opinion 512: generative artificial intelligence tools*, Standing Committee on Ethics and Professional Responsibility, https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/professional_responsibility/ethics-opinions/aba-formal-opinion-512.pdf (data dostępu: 9.04.2026).

[25] Council of Bars and Law Societies of Europe, *CCBE guide on the use of generative AI by lawyers*, https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/IT_LAW/ITL_Guides_recommendations/EN_ITL_20251002_CCBE-guide-on-the-use-of-the-use-of-generative-AI-for-lawyers.pdf (data dostępu: 9.04.2026).

[26] Krajowa Izba Radców Prawnych, *Rekomendacje dotyczące korzystania przez radców prawnych z narzędzi opartych na sztucznej inteligencji*, Warszawa 2025, https://kirp.pl/wp-content/uploads/2025/04/REKOMENDACJE-DOTYCZACE-KORZYSTANIA-PRZEZ-RADCOW-PRAWNYCH-Z-NARZEDZI-OPARTYCH-NA-SZTUCZNEJ-INTELIGENCJI.pdf (data dostępu: 9.04.2026).

[27] American Bar Association, *Model rules of professional conduct*, https://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct/ (data dostępu: 9.04.2026).

[28] W szczególności Rule 1.1 (Competence), Rule 1.3 (Diligence), Rule 1.4 (Communications), Rule 1.6 (Confidentiality of Information), Rule 3.3 (Candor Toward the Tribunal) oraz Rule 5.1 (Responsibilities of Partners, Managers, and Supervisory Lawyers).

[29] J. Lawson, *Artificial intelligence, ABA formal opinion 512 and access to justice*, https://www.llrx.com/2024/12/artificial-intelligence-aba-formal-opinion-512-and-access-to-justice/? (data dostępu: 26.04.2026).

przez system[30]. Dopiero posiadając taką wiedzę, prawnik może z pełną odpowiedzialnością uzasadnić decyzję o rezygnacji z korzystania z GenAI w konkretnej sprawie[31]. *Modelowe zasady postępowania zawodowego* nie są wiążącym źródłem prawa, jednak służą jako istotny wzór i punkt odniesienia do oceny postępowania prawników[32].

Na poziomie europejskim Rada Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy (*Council of Bars and Law Societies of Europe*) sformułowała wytyczne oparte na *Modelowym kodeksie postępowania dla europejskich prawników* (*Model Code of Conduct for European Lawyers*), akcentując znaczenie kompetencji, poufności, obowiązku informowania klienta oraz zachowania rzetelności postępowania[33]. W porównaniu z ujęciem amerykańskim większy nacisk położono tu na ciągłe doskonalenie zawodowe i świadome korzystanie z technologii w praktyce prawniczej. Charakterystycznym dla europejskiego podejścia do regulacji nowych technologii, takich jak GenAI, jest próba zachowania równowagi między wspieraniem rozwoju sztucznej inteligencji a ochroną praw człowieka oraz standardów etycznych[34].

Polskie rekomendacje zostały opracowane przez Krajową Izbę Radców Prawnych. Rozwijają one standardy w zakresie wykorzystania AI, odwołując się dodatkowo do prawa Unii Europejskiej, w szczególności do AI Act i RODO. Przestrzeganie odpowiednich zasad ochrony danych oraz bezpieczeństwa informacji, z uwzględnieniem tajemnicy zawodowej, stanowi absolutne minimum, które należy wziąć pod uwagę w przypadku wykorzystania GenAI do przetwarzania danych osobowych i informacji poufnych przez prawników[35]. Charakter polskich rekomendacji jest bardziej operacyjny, ponieważ wskazują na potrzebę doboru dostawcy, oceny zasad przetwarzania danych, ustalenia dopuszczalnych zastosowań AI w kancelarii oraz określenia zasad weryfikacji wygenerowanych treści.

Standardy etyczne

Szeroki wachlarz możliwości, jakie daje rozwój sztucznej inteligencji w zakresie zwiększenia efektywności oraz obniżenia kosztów pracy w kancelarii,

---

30 American Bar Association, *Formal opinion…*, s. 2–3.

31 L.B. Eliot, *American Bar Association lowers the boom and lays down the law on lawyers' proper use of generative AI*, https://www.forbes.com/sites/lanceeliot/2024/07/31/american-bar-association-lowers-the-boom-and-lays-down-the-law-on-lawyers-proper-use-of-generative-ai/ (data dostępu: 26.04.2026).

32 D. Horrigan, *Generative AI: a legal ethics roadmap and reference guide*, https://www.law.com/legaltechnews/2024/08/11/generative-ai-a-legal-ethics-roadmap-and-reference-guide/?slreturn=20260426091702 (data dostępu: 26.04.2026).

33 Council of Bars and Law Societies of Europe, *CCBE guide…*

34 M. Borelli, C. Kerrigan, S. Mush, *The EU AI Act: a comprehensive regulatory framework for ethical AI development*, s. 6, https://ssrn.com/abstract=4549248 (data dostępu: 26.04.2026).

35 P. Mielniczek, op. cit., s. 29.

modelowy prawnik zestawić powinien w pierwszej kolejności z obowiązkami nałożonymi na niego przez odpowiedni kodeks etyki. Spośród wielu płaszczyzn, na które sztuczna inteligencja wywiera nacisk, największy wpływ może ona mieć na sposób pracy prawników, ograniczając ich zaangażowanie w wykonywane zadania, a w perspektywie długoterminowej nawet obniżać umiejętność samodzielnego rozwiązywania problemów[36]. Mając na uwadze powyższe, należy pamiętać, że obowiązek dochowania należytej staranności przy pełnieniu obowiązków odnosi się również do korzystania z GenAI, szczególnie w zakresie poufności i ochrony danych.

Sztuczna inteligencja może wpłynąć również na relacje z klientami oraz sądami, rodząc wątpliwości, w jakich sytuacjach prawnik powinien poinformować o używaniu GenAI w pracy, jakie skutki na ostateczny koszt usługi dla klienta wywiera korzystanie z oprogramowania sztucznej inteligencji, aż po wątpliwości, które mogą powstać w trakcie postępowania dowodowego. Istotną kwestią, którą należy poruszyć w zakresie etyki, jest także sam proces implementacji oprogramowania AI w kancelariach, ponieważ odpowiednio skonstruowane procedury wewnętrzne mogą zminimalizować potencjalne ryzyka w przyszłości.

Kompetencja i należyta staranność

Niezależnie od porządku prawnego, każdy prawnik zobowiązany jest do działania z najwyższą dbałością o interes klienta, zgodnie z aktualnym stanem wiedzy prawniczej oraz obowiązującymi przepisami prawa[37]. Ta rzetelność odnosi się również do korzystania z narzędzi AI. Zgodnie z *Modelowymi zasadami postępowania zawodowego* Amerykańskiego Stowarzyszenia Prawników każdy prawnik zobowiązany jest do reprezentowania klienta w sposób kompetentny, korzystając z prawniczej wiedzy, umiejętności oraz rzetelności[38]. Lekceważenie oraz ignorowanie rosnącej funkcjonalności sztucznej inteligencji oraz jej możliwości przez prawnika może stanowić naruszenie zasady kompetencji[39]. W kontekście AI nie oznacza to, że prawnik powinien stać się ekspertem do spraw sztucznej inteligencji. Powinien on jednak mieć

[36] S.I. Strong, *Artificial intelligence in civil justice systems: an empirical and interdisciplinary analysis and proposal for moving forward*, Emory Legal Studies Research Paper, „Ohio State Journal on Dispute Resolution" 2026, vol. 41, s. 26, https://ssrn.com/abstract=5239069 (data dostępu: 12.04.2026); por. P.F. Piesiewicz, K. Wojdyło, op. cit., s. 15.

[37] Obowiązek ten w Stanach Zjednoczonych Ameryki wyraża zasada 1.3 *Modelowych zasad postępowania zawodowego* Amerykańskiego Stowarzyszenia Prawników, w Polsce natomiast art. 6 Kodeksu etyki radcy prawnego z dnia 7 lutego 2023 r. oraz art. 8 Kodeksu etyki adwokackiej z dnia 27 lutego 2018 r.

[38] American Bar Association, *Model rules of professional conduct*, rule 1.1.

[39] J. Lawson, op. cit.

świadomość możliwości, ograniczeń oraz ryzyk związanych z korzystaniem z niej w praktyce prawniczej[40]. Odpowiedzi udzielane przez GenAI, jakkolwiek wydawać się mogą wiarygodne, zawsze muszą być poddane weryfikacji pod kątem zgodności z rzeczywistością, ponieważ to prawnik podpisujący się pod pismem ponosi odpowiedzialność za wszelkie twierdzenia w nim zawarte[41].

Z drugiej strony *Modelowe zasady postępowania zawodowego* Amerykańskiego Stowarzyszenia Prawników nakładają w tym zakresie na prawników obowiązek utrzymywania odpowiedniego poziomu wiedzy i umiejętności oraz ciągłego aktualizowania wiedzy, również z zakresu prawniczych technologii, celem świadczenia możliwie najwyższej jakości usług prawnych[42]. Oznacza to, że jeżeli rezultaty pracy prawnika korzystającego ze sztucznej inteligencji zaczną przewyższać w swojej wartości rezultaty pracy bez użycia AI, naturalnym zawodowym obowiązkiem stanie się nauka korzystania z narzędzi AI[43].

Rada Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy, powołując się na *Modelowy kodeks etyki dla europejskich prawników*[44], podkreśla znaczenie obowiązku ciągłej edukacji i doskonalenia swoich kompetencji[45]. Ten obowiązek nie ogranicza się wyłącznie do znajomości prawa i przepisów, ale dotyczy również konieczności zapoznania się – co najmniej w podstawowym zakresie – ze specyfikacją techniczną produktu wykorzystywanego w działalności zawodowej. W tym kontekście taka wiedza może skutecznie pomóc prawnikowi w ocenie oraz ograniczaniu ryzyk związanych z korzystaniem z narzędzi GenAI[46].

Polskie rekomendacje w zakresie korzystania z narzędzi opartych na GenAI dodatkowo wskazują na problem nadmiernego polegania na sztucznej inteligencji (*overreliance on AI*)[47]. Dotyczy to sytuacji, w której użytkownik narzędzi opartych na AI w sposób nieproporcjonalny bądź wyłączny opiera swoje decyzje na rezultatach generowanych przez te narzędzia. Taka postawa

---

40 American Bar Association, *Formal opinion*…, s. 2.

41 Postanowienie Oklahoma Eastern District Court z dnia 22 października 2025 r. w sprawie *Suzanna i Roger Mattox v. Product Innovations Research, LLC*, sygn. akt 6:24-cv-235-JAR, s. 1.

42 American Bar Association, *Model rules of professional conduct*, rule 1.1, komentarz 8.

43 E. Walters, *The model rules of autonomous conduct: ethical responsibilities of lawyers and artificial intelligence*, „Georgia State University Law Review" 2019, nr 35(4), s. 4, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3375045 (data dostępu: 12.04.2026).

44 Council of Bars and Law Societies of Europe, *Charter of core principles of the European legal profession and code of conduct for European lawyers*, https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON_CoC/EN_DEONTO_2021_Model_Code.pdf (data dostępu: 9.04.2026).

45 Ibidem, s. 16–17.

46 Council of Bars and Law Societies of Europe, *CCBE considerations on the legal aspects of artificial intelligence*, s. 32, https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/IT_LAW/ITL_Guides_recommendations/EN_ITL_20200220_CCBE-considerations-on-the-Legal-Aspects-of-AI.pdf (data dostępu: 9.04.2026).

47 Krajowa Izba Radców Prawnych, *Rekomendacje*…, s. 33.

może prowadzić do stopniowej erozji kompetencji własnych, osłabienia intuicji zawodowej, obniżenia poziomu wiedzy eksperckiej oraz zdolności do samodzielnej, krytycznej analizy sytuacji. W dłuższej perspektywie konsekwencją takich działań może być utrata przez prawnika zdolności, w których wyręcza go sztuczna inteligencja[48]. Stanowisko to jest odzwierciedleniem europejskich standardów, zgodnie z którymi zalecany jest „zdrowy sceptycyzm" w zakresie korzystania z narzędzi AI oraz niezależna weryfikacja wyników jej pracy[49].

Poufność i ochrona danych

Kolejnym wymogiem etycznym, na który kładą nacisk standardy etyki prawników w Ameryce i w Europie, jest obowiązek pełnomocnika zachowania w tajemnicy wszelkich informacji, o których dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej[50]. Zgodnie z opinią Amerykańskiego Stowarzyszenia Prawników w kontekście sztucznej inteligencji oznacza to, że przed wprowadzeniem do narzędzia GenAI jakichkolwiek informacji związanych z reprezentowaniem klienta należy ocenić ryzyko ewentualnego ujawnienia danych lub udostępnienia ich dla osób spoza kancelarii. Co więcej, warto również wziąć pod uwagę ryzyko udostępnienia tych informacji osobom wewnątrz kancelarii, które mogłyby nie zapewnić odpowiedniej ochrony przed ujawnieniem chociażby dlatego, że nie są świadome źródła tych informacji[51].

Europejskie standardy zawarte w Kodeksie etyki dla europejskich prawników również podkreślają wagę poufności w zawodach prawniczych jako fundamentalną zasadę wymiaru sprawiedliwości[52]. To sam użytkownik ponosi odpowiedzialność za dane, które wprowadza do systemu AI w postaci promptów, a które mogą stanowić naruszenie standardów etyki lub przepisów prawa. Należy także pamiętać, że dane te mogą być przechowywane, a następnie przetwarzane przez dostawcę usług AI[53].

Stanowisko to znajduje odzwierciedlenie także w polskich rekomendacjach, których autorzy zwracają uwagę na to, jak istotny jest wybór odpowiedniego dostawcy narzędzia AI pod kątem zapewnienia wysokiego poziomu

---

48 Ibidem.

49 The European Bars Federation, New Technologies Commision, *European lawyers in the era of ChatGPT. Guidelines 2.0*, wrzesień 2024, s. 4.

50 American Bar Association, *Model rules of professional conduct*, rule 1.6. Na gruncie prawa polskiego obowiązek ten znajduje również wyraz w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 1669) oraz w art. 6 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2024 r., poz. 240).

51 American Bar Association, *Formal opinion…*, s. 6.

52 Council of Bars and Law Societies of Europe, *Charter of core…*, s. 11.

53 Council of Bars and Law Societies of Europe, *CCBE guide…*, s. 17.

ochrony danych. Podczas wyboru warto zweryfikować nie tylko umowę z dostawcą usług AI, ale także przeanalizować dokumentację techniczną pod kątem zasad przetwarzania danych oraz zwrócić uwagę na to, czy dane są przekazywane i przetwarzane poza Europejskim Obszarem Gospodarczym[54].

Relacje z klientem

Etyczne korzystanie z narzędzi AI przez prawników kreuje również pewne obowiązki względem klientów, w szczególności obowiązki informacyjne. Zgodnie z *Modelowymi zasadami odpowiedzialności zawodowej* Amerykańskiego Stowarzyszenia Prawników prawnik powinien „w rozsądny sposób konsultować z klientem środki, za pomocą których mają zostać osiągnięte cele klienta"[55]. Zasada ta nakłada na pełnomocnika obowiązek poinformowania klienta w określonych przypadkach o korzystaniu z narzędzi GenAI w sprawie. Trudno natomiast o zamknięty katalog sytuacji, w których ten obowiązek informacyjny się aktualizuje. Niewątpliwie należy takiej informacji udzielić w przypadku bezpośredniego pytania klienta lub jeśli umowa z klientem tak stanowi, ale także w sytuacji, jeżeli zgoda klienta jest potrzebna dla wprowadzenia danych dotyczących sprawy do narzędzia AI. Należy również rozważyć poinformowanie klienta o wykorzystaniu AI w sytuacjach, gdy może to mieć wpływ na jego działalność (np. na rekomendacje odnośnie do zawarcia ugody w istotnej sprawie)[56].

Rekomendacje Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy w tym przypadku sugerują traktowanie narzędzi AI z ostrożnością podobną do pozostałych technologii. Zgodnie z tym klient powinien być poinformowany o korzystaniu ze sztucznej inteligencji przez prawnika w każdej sytuacji, gdy można racjonalnie założyć, że poinformowany klient sprzeciwiłby się, miałby obiekcje lub inne zastrzeżenia w przedmiocie użycia AI przez pełnomocnika[57].

Polskie wytyczne dotyczące korzystania z narzędzi sztucznej inteligencji przez prawników kładą w tej materii dodatkowy nacisk na obowiązki wynikające z prawodawstwa Unii Europejskiej[58]. Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę na złagodzone podejście, zgodnie z którym w przypadku stosowania

---

54 Krajowa Izba Radców Prawnych, *Rekomendacje*…, s. 38.

55 American Bar Association, *Model rules of professional conduct*, rule 1.4.

56 American Bar Association, *Formal opinion*…, s. 8–9.

57 Council of Bars and Law Societies of Europe, *CCBE guide*…, s. 20.

58 W szczególności rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany wybranych rozporządzeń i dyrektyw (Artificial Intelligence Act), ale także m.in. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych

oprogramowania powszechnie obecnego na rynku zasadniczo nie przewiduje się obowiązku informowania klienta. Z drugiej strony powinność poinformowania klienta występuje w przypadkach, gdy jego dane mogłyby być wykorzystane do trenowania modelu AI[59].

Polskie rekomendacje poruszają również kwestię tego, w jaki sposób korzystanie z narzędzi AI może mieć wpływ na wynagrodzenie prawnika, szczególnie w przypadku rozliczenia godzinowego. Argumentem klienta za obniżeniem stawki godzinowej mógłby być fakt, że AI znacznie przyśpiesza pracę prawnika. Z drugiej jednak strony przy określaniu wysokości wynagrodzenia klienta należy wziąć pod uwagę również koszt samej licencji na oprogramowanie AI oraz stopień zaangażowania narzędzia w pracę[60]. Takie obniżenie stawki mogłoby również zostać potraktowane jako nieuzasadniona sankcja dla prawników za zwiększoną efektywność[61].

Relacje z sądem

Pełnomocnicy korzystający z GenAI ponoszą odpowiedzialność etyczną nie tylko przed klientami, lecz także przed sądem. Stosownie do jednej z *Modelowych zasad odpowiedzialności zawodowej* Amerykańskiego Stowarzyszenia Prawników pełnomocnik nie powinien formułować twierdzeń pozbawionych podstawy prawnej lub faktycznej, składać sądowi nieprawdziwych oświadczeń, a także podejmować działań noszących znamiona nieuczciwości, oszustwa, wprowadzania w błąd lub zniekształcania rzeczywistości[62]. Tym samym każdy pełnomocnik przed złożeniem pisma do sądu jest zobowiązany do weryfikacji wygenerowanych treści, w szczególności analiz, przywołanych podstaw prawnych, orzecznictwa oraz stanu faktycznego[63]. Zaniechanie weryfikacji treści złożonych pism może być dla sądu równoznaczne ze sprzeniewierzeniem się ślubowaniu[64].

Europejskie standardy również zwracają uwagę, że wykorzystywanie treści wygenerowanych przez sztuczną inteligencję bez uprzedniej weryfikacji może prowadzić do negatywnych konsekwencji dyscyplinarnych. Prezentowanie przed sądem wyłącznie uprzednio zweryfikowanych treści stanowi

---

i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

[59] Krajowa Izba Radców Prawnych, *Rekomendacje*…, s. 51–55.

[60] Ibidem, s. 55.

[61] J. Lawson, op. cit.

[62] American Bar Association, *Model rules of professional conduct*, rules 3.1, 3.3, 8.4(c).

[63] American Bar Association, *Formal opinion*…, s. 10.

[64] Postanowienie Oklahoma Eastern District Court z dnia 22 października 2025 r. w sprawie *Suzanna i Roger Mattox v. Product Innovations Research, LLC*, sygn. akt 6:24-cv-235-JAR, s. 14.

element rzetelnego procesu sądowego, co jest podstawą państwa prawa[65]. Dotyczy to nie tylko rozsądnego korzystania z narzędzi AI przez samego prawnika, ale może także rodzić obowiązek dodatkowej analizy pism oraz materiałów wnoszonych przez stronę przeciwną pod kątem wykorzystywania AI w sposób nieetyczny[66].

Rekomendacje dla polskich prawników wskazują natomiast na to, że zasada rzetelności procesu sądowego może w najbliższej przyszłości być poddana poważnej próbie. Wraz z rosnącymi możliwości sztucznej inteligencji coraz łatwiej jest modyfikować i manipulować różnymi materiałami z pomocą AI. Zdjęcia, filmy, zrzuty ekranu, które bardzo często stanowią dowód w sprawie, mogą być w ciągu kilku sekund wygenerowane lub zmienione za pomocą narzędzi AI. W związku z tym zagrożeniem konieczne będzie wdrożenie rozwiązań, które pozwalają na identyfikację treści stworzonych lub przekształconych przez sztuczną inteligencję w ramach procedury oceny dowodów, co zabezpieczy proces sądowy przed powoływaniem się na fałszywe, wygenerowane przez AI dowody[67].

Procedury wewnętrzne kancelarii

Rozwój sztucznej inteligencji stanowi wyzwanie dla kancelarii prawnych również w zakresie procesów korporacyjnych. *Modelowe zasady odpowiedzialności zawodowej* Amerykańskiego Stowarzyszenia Prawników akcentują w tym zakresie obowiązki etyczne prawników pełniących funkcje kierownicze i nadzorcze, ponieważ to na nich spoczywa odpowiedzialność za ustanowienie skutecznych mechanizmów oraz procedur zapewniających przestrzeganie zasad etyki zarówno przez prawników, ale także pozostałych pracowników kancelarii[68]. Oznacza to przede wszystkim obowiązek ustanowienia odpowiednich procedur określających zasady dopuszczalnego i bezpiecznego korzystania z narzędzi AI przez pracowników, przeprowadzanie szkoleń w tym zakresie oraz nadzór nad przestrzeganiem ustanowionych standardów[69]. Duże prawnicze korporacje, które zapewniają wszystkim swoim pracownikom dostępy i licencje do oprogramowania sztucznej inteligencji, nie pozostają w zgodzie ze standardami etyki zawodowej, dopóki nie zapewnią pracownikom odpowiedniego przeszkolenia[70]. Zakładając bowiem, że sztuczna inteligencja przejęłaby część obowiązków wykonywanych do tej pory przez

---

65 Council of Bars and Law Societies of Europe, *CCBE guide*…, s. 19.
66 The European Bars Federation, New Technologies Commission, *European lawyers*…, s. 6.
67 Krajowa Izba Radców Prawnych, *Rekomendacje*…, s. 32.
68 American Bar Association, *Model rules of professional conduct*, rules 5.1, 5.3.
69 American Bar Association, *Formal opinion*…, s. 10.
70 L.B. Eliot, op. cit.

ludzi, należy pamiętać, iż odpowiedzialność za prawidłowe wypełnienie tych obowiązków będzie spoczywać wciąż na prawnikach pełniących funkcje kontrolne i zarządcze[71].

Zasadniczo rekomendacje dla polskich prawników są w tej kwestii spójne z amerykańskimi. Wskazują one na pewne kluczowe elementy, o które należy zadbać – w szczególności określić, w jakich celach dopuszcza się użycie AI w kancelarii, jaki rodzaj informacji i danych może być przekazywany do narzędzia AI oraz sprecyzować zasady weryfikacji zawartości wygenerowanego tekstu[72]. Być może bardziej restrykcyjne zasady korzystania ze sztucznej inteligencji powinny być wprowadzone względem początkujących prawników, co najmniej do momentu uzyskania przez nich odpowiednio solidnej wiedzy i praktyki prawniczej[73], co pozwoliłoby niwelować potencjalne błędy związane z korzystaniem z generatywnej sztucznej inteligencji.

Zakończenie

Wspólnym mianownikiem polskich, europejskich i amerykańskich standardów korzystania z AI przez prawników pozostaje zasada, że ostateczna odpowiedzialność za rezultat pracy nie może zostać przeniesiona na narzędzie sztucznej inteligencji. Niezależnie od różnic w podstawach normatywnych i stopniu szczegółowości poszczególnych dokumentów, we wszystkich analizowanych systemach prawnik zachowuje obowiązek samodzielnej oceny, weryfikacji i kontroli nad treścią wygenerowaną przy użyciu AI i ostatecznie ponosi odpowiedzialność za wytworzony przy udziale sztucznej inteligencji produkt.

Przeprowadzona analiza pokazuje zarazem, że podobieństwo to nie wyklucza istotnych różnic akcentów. Podejście amerykańskie koncentruje się przede wszystkim na praktycznej reinterpretacji istniejących obowiązków etyki zawodowej, europejskie podejście mocniej akcentuje ciągłe doskonalenie zawodowe oraz ochronę wartości, takich jak rzetelność postępowania i prawa podstawowe, natomiast polskie rekomendacje wyróżniają się najsilniejszym osadzeniem w prawie unijnym, zwłaszcza w AI Act i RODO, oraz bardziej operacyjnym charakterem wskazówek dla kancelarii.

Na tym tle wyraźnie widać, że etyczne korzystanie z generatywnej AI przez prawników wymaga analizy co najmniej pięciu wzajemnie powiązanych płaszczyzn: kompetencji zawodowej i należytej staranności, poufności i ochrony danych, relacji z klientem, obowiązków wobec sądu oraz organizacji

71 E. Walters, op. cit., s. 14.
72 Krajowa Izba Radców Prawnych, *Rekomendacje*…, s. 56.
73 S.I. Strong, op. cit., s. 25.

wewnętrznej kancelarii. Dopiero łączne ujęcie tych elementów pozwala właściwie ocenić rzeczywisty wpływ AI na wykonywanie zawodu prawnika, ponieważ zagrożenia związane z halucynacjami, poufnością, obowiązkiem informacyjnym wobec klienta, rzetelnością wobec sądu i nadzorem nad personelem nie występują w oderwaniu od siebie, lecz poprzez przenikanie się tworzą spójny obszar ryzyka zawodowego.

Z perspektywy praktyki kancelaryjnej oznacza to, że wdrażanie AI nie powinno być traktowane wyłącznie jako decyzja technologiczna lub organizacyjna. Korzystanie z takich narzędzi wymaga równoległego stworzenia odpowiednich procedur wewnętrznych, obejmujących zasady doboru dostawcy, zakres dopuszczalnego użycia narzędzi, reguły ochrony danych, obowiązki weryfikacji wyników, a także system regularnych szkoleń i nadzoru nad pracownikami[74]. W tym sensie sztuczna inteligencja nie osłabia klasycznych standardów wykonywania zawodu prawnika, lecz przeciwnie – prowadzi do ich zaostrzenia i konkretyzacji w nowych warunkach technologicznych. Biorąc pod uwagę ryzyka związane z wykorzystaniem narzędzi AI w pracy prawnika, warto w pierwszej kolejności skupić się na wykorzystaniu w pełni potencjału AI w zadaniach administracyjnych i technicznych, w szczególności takich jak analiza i porównywanie dokumentów, przygotowywanie podsumowań, tworzenie transkrypcji i prezentacji, tłumaczenie tekstów, analiza argumentów czy też komunikacja z klientami[75].

Nie oznacza to jednak, że AI powinna być postrzegana wyłącznie jako źródło zagrożeń[76]. W artykule autorzy potwierdzają, że odpowiedzialnie stosowane narzędzia generatywne mogą realnie wspierać pracę prawnika, zwłaszcza w zadaniach analitycznych, organizacyjnych i technicznych, zwiększając efektywność świadczenia pomocy prawnej oraz poprawiając dostępność usług. Warunkiem dopuszczalności takiego wykorzystania pozostaje jednak zachowanie nadrzędnej roli człowieka, który nie tylko posługuje się narzędziem, lecz także rozumie jego ograniczenia, potrafi ocenić jego przydatność i ponosi pełną odpowiedzialność za końcowy efekt swojej pracy.

Wraz z dalszym rozwojem technologii oraz postępującą konkretyzacją standardów organizacji zawodowych i ustawodawcy zasadnicze pytanie nie będzie więc dotyczyć tego, czy prawnik może korzystać z AI, lecz w jakich warunkach takie korzystanie pozostaje zgodne z etyką zawodową, obowiązkiem należytej staranności oraz wymogami ochrony klienta i rzetelności postępowania. Z tego względu przyszłość praktyki prawniczej nie powinna być ujmowana w kategoriach zastąpienia prawnika przez sztuczną inteligencję, lecz jako proces wyznaczania granic odpowiedzialnego współdziałania człowieka

---

74 P. Mielniczek, *Etyka*…, s. 29.

75 Ibidem, s. 17.

76 Por. A. Niemczuk, A. Zienkiewicz, op. cit., s. 333.

i technologii. Narzędzia oparte na generatywnej sztucznej inteligencji powinny stanowić uzupełnienie kompetencji zawodowych prawników, nie zaś je zastępować[77]. Termin „należyta staranność" w świadczeniu usług przez prawnika nie wyklucza wspomagania się sztuczną inteligencją w codziennej pracy. Wraz z doskonaleniem tego typu narzędzi może to w przyszłości oznaczać wręcz konieczność czerpania z tego typu rozwiązań, aby świadczyć klientom usługi efektywniej, szybciej oraz niższym kosztem, co ostatecznie może mieć korzystny wpływ na dostępność usług prawniczych dla większej części społeczeństwa. Ostatecznie to jednak wiedza, doświadczenie i osobisty warsztat prawnika powinny decydować o kształcie pisma procesowego czy opinii prawnej.

Wykaz literatury

Abbasi Z., *Responsible legal augmentation: integrating generative AI into legal practice*, „Law, Technology and Humans" 2025, t. 7, nr 3.

American Bar Association, *Formal opinion 512: generative artificial intelligence tools*, Standing Committee on Ethics and Professional Responsibility, https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/professional_responsibility/ethics-opinions/aba-formal-opinion-512.pdf.

American Bar Association, *Model rules of professional conduct*, https://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct/.

Borelli M., Kerrigan C., Mush S., *The EU AI Act: a comprehensive regulatory framework for ethical ai development*, https://ssrn.com/abstract=4549248.

Browning J.G., *Robot lawyers don't have disciplinary hearings – real lawyers do: the ethical risks and responses in using generative artificial intelligence*, „Georgia State University Law Review" 2024, t. 40, nr 4, https://readingroom.law.gsu.edu/gsulr/vol40/iss4/9.

Conley A., *Understanding the duty of competence for attorneys using generative AI*, „North Carolina Journal of Law & Technology" 2025, t. 27, nr 1.

Council of Bars and Law Societies of Europe, *Charter of core principles of the European legal profession and code of conduct for European lawyers*, https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON_CoC/EN_DEONTO_2021_Model_Code.pdf.

Council of Bars and Law Societies of Europe, *CCBE considerations on the legal aspects of artificial intelligence*, https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/IT_LAW/ITL_Guides_recommendations/EN_ITL_20200220_CCBE-considerations-on-the-Legal-Aspects-of-AI.pdf.

Council of Bars and Law Societies of Europe, *CCBE guide on the use of generative AI by lawyers*, https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/IT_LAW/ITL_Guides_recommendations/EN_ITL_20251002_CCBE-guide-on-the-use-of-the-use-of-generative-AI-for-lawyers.pdf.

[77] The European Bars Federation, New Technologies Commision, *European lawyers*…, s. 7.

Eliot L.B., *American Bar Association lowers the boom and lays down the law on lawyers' proper use of generative AI*, https://www.forbes.com/sites/lanceeliot/2024/07/31/american-bar-association-lowers-the-boom-and-lays-down-the-law-on-lawyers-proper-use-of-generative-ai/.

Frostestad H.L., *Technologically competent reprised: ethical practice in an AI age and considerations for our courts in a burgeoning AI era*, „Belmont Law Review" 2025, t. 12.

Garon J.M., *Ethics 3.0 – attorney responsibility in the age of generative AI*, „The Business Lawyer" 2023/2024, t. 79, https://ssrn.com/abstract=4746102.

Horrigan D., *Generative AI: a legal ethics roadmap and reference guide*, https://www.law.com/legaltechnews/2024/08/11/generative-ai-a-legal-ethics-roadmap-and-reference-guide/?slreturn=20260426091702.

Kaczmarczyk M., *Quo vadis, sztuczna inteligencjo? Rozważania nad problematyką etyczną i prawną AI*, „Studia Prawnoustrojowe" 2025, nr 68.

Krajowa Izba Radców Prawnych, *Rekomendacje dotyczące korzystania przez radców prawnych z narzędzi opartych na sztucznej inteligencji*, KIRP, Warszawa 2025.

Lawson J., *Artificial intelligence, ABA formal opinion 512 and access to justice*, https://www.llrx.com/2024/12/artificial-intelligence-aba-formal-opinion-512-and-access-to-justice/?.

Magesh V., Surani F., Dahl M., Suzgun M., Manning C.D., Ho D.E., *Hallucination-free? Assessing the reliability of leading AI legal research tools*, „Journal of Empirical Legal Studies" 2025, nr 22(2).

Mielniczek P., *Etyka pracy prawnika z wykorzystaniem sztucznej inteligencji*, „Prawo Nowych Technologii" 2025, nr 1.

Niemczuk A., Zienkiewicz A., *Artificial intelligence in the work of lawyers and in the judicial system – from new technologies to regulations*, „Studia Prawnoustrojowe" 2025, nr 68.

Pierce N.A., Goutos S.L., *Why lawyers must responsibly embrace generative AI*, SSRN, 2023, wersja zaktualizowana 2024, https://ssrn.com/abstract=4477704.

Piesiewicz P.F., *Zasady korzystania z generatywnej sztucznej inteligencji w międzynarodowych i zagranicznych dokumentach dotyczących wykonywania zawodu adwokata. Wnioski dla Adwokatury Polskiej*, „Palestra" 2026, nr 5.

Piesiewicz P.F., Wojdyło K., *Wpływ narzędzi sztucznej inteligencji na samodzielność osądu adwokata. Wyzwania etyczne i poznawcze związane z automatyzacją czynności zawodowych*, „Palestra" 2026, nr 4.

Strong S.I., *Artificial intelligence in civil justice systems: an empirical and interdisciplinary analysis and proposal for moving forward*, Emory Legal Studies Research Paper, „Ohio State Journal on Dispute Resolution" 2026, vol. 41, https://ssrn.com/abstract=5239069.

Terzidou K., *Generative AI systems in legal practice offering quality legal services while upholding legal ethics*, „International Journal of Law in Context" 2025, t. 21.

The European Bars Federation, New Technologies Commision, *European lawyers in the era of ChatGPT. Guidelines 2.0*, wrzesień 2024.

Walters E., *The model rules of autonomous conduct: ethical responsibilities of lawyers and artificial intelligence*, „Georgia State University Law Review" 2019, nr 35(4), https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3375045.

Webb J., *Generative artificial intelligence in legal practice: epistemic expertise, unethical AI, and the role of virtue*, „Minds and Machines" 2026, t. 36, art. nr 19, DOI: 10.1007/s11023-026-09771-2.

Summary

Polish, European and U.S. standards for lawyers' use of AI – a comparison of selected ethical obligations

Keywords: law of new technologies, artificial intelligence, AI, legal professional ethics, generative artificial intelligence, confidentiality, professional competence, lawyer accountability.

The rapid advancement of generative artificial intelligence (GenAI) presents the legal profession with new ethical challenges, requiring established professional standards to be reinterpreted in the context of the digital transformation of legal practice. This article compares the ethical standards governing lawyers' use of AI tools in Poland, Europe and the United States, focusing on five key areas: professional competence and due diligence; confidentiality and data protection; client relations; duties towards the court; and internal law firm procedures. The analysis covers American Bar Association (ABA) Formal Opinion 512, the Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE) Guide on the use of generative AI by lawyers, and the Polish National Bar Council of Legal Advisors (Krajowa Izba Radców Prawnych, KIRP) Recommendations. Despite their normative foundations differing, all three frameworks share the principle that professional responsibility for work product cannot be transferred to an AI tool. The Polish recommendations are most firmly grounded in EU law (the AI Act and GDPR), the American standards rely on the ABA Model Rules and the European approach emphasises continuing legal education. In all examined systems, lawyers are fully accountable for the outcome of their work, regardless of the degree of AI involvement.